

KARTA PRZEDMIOTU

1. Informacje wstępne

Nazwa przedmiotu	Prawo konstytucyjne
Wydział	Wydział Prawa
Kierunek	Prawo
Specjalność/Ścieżka specjalizacyjna	—
Poziom PRK	7 PRK
Poziom kształcenia	jednolite studia magisterskie
Forma studiów	studia stacjonarne
Grupa zajęć	—
Liczba punktów ECTS	10
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy
Liczba godzin ogółem	90 godz.
Cykl dydaktyczny	2024/2025 zimowy
Semestr studiów	2, 3
Rok studiów	1, 2
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Rok realizacji	2024/2025, 2025/2026
Język wykładowy	polski
Osoba odpowiedzialna za przedmiot	prof. dr hab. Monika Florczak-Wątor (e-mail: mflorczak-wator@afm.edu.pl)

Semestr, liczba punktów ECTS, rodzaj zajęć, liczba godzin w planie studiów

Semestr	Wykład	Ćwiczenia	ECTS
2	30 godz.	30 godz.	5
3	30 godz.	Egz	5

2. Cele przedmiotu

C1	<p>Celem przedmiotu jest poznanie i zrozumienie przez studentów zasad prawnych kształtujących ustroj państwa, polityczny i społeczno-gospodarczy RP. Wiąże się to z konieczną, szczegółową znajomością postanowień Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r., jak również aktów prawnych (w pierwszym rzędzie ustaw), regulujących organizację i funkcjonowanie najważniejszych organów władzy publicznej. Student winien opanować metody wykładni prawa, jak również nabyć umiejętność ich zastosowania w odniesieniu do konkretnych sytuacji faktycznych związanych z działalnością organów ustrojowych państwa. Studenci zdobędą także poszerzoną wiedzę na temat współczesnych systemów rządów państw obcych.</p> <p>Celem przedmiotu jest także przyswojenie przez studentów pojęć z zakresu problematyki dotyczącej konstytucyjnego statusu jednostki w państwie oraz pośredniego i bezpośredniego sposobu sprawowania władzy w Rzeczypospolitej Polskiej przez Naród. Zajęcia umożliwią studentom nie tylko zrozumienie istoty praw i wolności człowieka i obywatela, ale również nabycie praktycznych umiejętności korzystania z konstytucyjnie gwarantowanych środków służących do ich ochrony. Ponadto w ramach kursu studenci zdobędą poszerzoną wiedzę z zakresu funkcjonowania mechanizmów sprawowania władzy pośrednio i bezpośrednio przez suwerena.</p>
-----------	---

3. Wymagania wstępne

Brak

4. Opis efektów uczenia się

W1	<p>Wiedza: Posiada obszerną wiedzę z zakresu organizacji i funkcjonowania ustroju państwa i konstytucyjno-prawnych regulacji. Zna i rozumie zasady ustroju oraz pojęcia wolności, praw człowieka i obywatela oraz obowiązków obywatelskich i ich rolę w systemie prawa. Ponadto zna i rozumie zasady dopuszczalnych ograniczeń konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela. Posiada wiedzę o współczesnych systemach rządów państw obcych na tle porównawczym.</p>	EUK7_W2, EUK7_W3, EUK7_W4
U1	<p>Umiejętności: Potrafi interpretować teksty aktów normatywnych. Potrafi analizować orzeczenia sądów i Trybunału Konstytucyjnego. Potrafi przygotować projekt aktu prawnego i zastosować odpowiednie procedury w celu jego wydania.</p> <p>Umie wykorzystać posiadaną wiedzę teoretyczną z zakresu prawa konstytucyjnego niezbędną do prawidłowej interpretacji i właściwej analizy zdarzeń prawnych i politycznych oraz wzajemnych relacji między nimi.</p>	EUK7_U1, EUK7_U2, EUK7_U3
K1	<p>Kompetencje społeczne: Ma świadomość roli prawa w organizacji państwa i społeczeństwa. Przejawia zainteresowanie problemami związanymi z zachodzącymi zmianami legislacyjnymi. Rozumie zatem, iż koniecznym jest ciągle monitorowanie zmian legislacyjnych i orzecznictwa, a w związku z tym potrafi formułować postulaty de lege lata i de lege ferenda. Ma świadomość aktualnego poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ustawicznego doskonalenia się, potrafi samodzielnie, a zarazem krytycznie pogłębiać i uzupełniać zdobytą wiedzę i nabyte umiejętności, współpracować w kręgu podmiotów równoważnych w poziomie i zależnych w pionie.</p>	EUK7_KS1, EUK7_KS2

5. Treści programowe

Wykład (30 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 2)
------------	--

Wyk1	<p>1. Przedmiot prawa konstytucyjnego: pojęcie prawa konstytucyjnego, prawo konstytucyjne w systemie prawa, treść prawa konstytucyjnego, źródła prawa konstytucyjnego.</p> <p>2. Nauka o konstytucji: pojęcie konstytucji, rodzaje konstytucji, szczególna forma, treść i moc konstytucji, gwarancje szczególnej mocy konstytucji, struktura wewnętrzna konstytucji, znaczenie wstępów do konstytucji, stosowanie konstytucji, konstytucja a ustawa, funkcje konstytucji.</p> <p>3. System źródeł prawa RP: akty prawa powszechnie obowiązującego i akty prawa wewnętrznego, konstytucja, ustawy i rozporządzenia z mocą ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe, rozporządzenia, prawo miejscowe, zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i ministrów, uchwały Rady Ministrów, prawo wspólnotowe w porządku prawnym RP, zamknięty i otwarty system źródeł prawa.</p> <p>4. Podstawowe zasady ustroju RP: zasada suwerenności narodu (bezpośrednie i reprezentacyjne formy sprawowania władzy), zasada państwa republikańskiego, zasada państwa demokratycznego, zasada państwa prawnego (formalny i materialny aspekt), zasada podziału władzy i równowagi władz, zasada społeczeństwa obywatelskiego, zasada pluralizmu, zasada państwa unitarnego, zasada państwa regionalnego i federalnego, zasada decentralizacji władzy publicznej i samorządu terytorialnego, zasada samorządu zawodowego, zasady sprawiedliwości społecznej, zasada społecznej gospodarki rynkowej, zasada pomocniczości (subsydiarności), zasada bezstronności państwa w sprawach religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zasada neutralności politycznej sił zbrojnych oraz cywilnej i demokratycznej kontroli nad siłami zbrojnymi, zasada jednego języka urzędowego- języka polskiego i jego ochrona, zasada konstytucyjnego określenia godła, barw, hymnu i ich ochrony prawnej, zasada konstytucyjnego ustanowienia Warszawy jako stolicy Rzeczypospolitej Polskiej, zasada konstytucyjnych gwarancji podstawowych praw i wolności człowieka i obywatela.</p> <p>5. Bezpośrednie i pośrednie formy sprawowania władzy przez suwerena. Przedstawicielskie formy sprawowania władzy: pojęcie mandatu przedstawicielskiego i jego rodzaje, nabycie i utrata mandatu przedstawicielskiego, prawa i obowiązki posła i senatora, immunitet parlamentarny</p> <p>6. Problematyka prawa wyborczego: systemy wyborcze (większościowe, proporcjonalne, mieszane); systemy wyborcze a systemy partyjne; zasady prawa wyborczego: zasada powszechności wyborów i jej gwarancje, zasada bezpośredniości wyborów i jej gwarancje, zasada równości wyborów (aspekt formalny i materialny), zasada tajności głosowania i jej gwarancje; zgłaszanie kandydatów na posłów i senatorów w RP; podział mandatów w wyborach do Sejmu i Senatu RP; gwarancje praworządności wyborów i kontrola ich ważności.</p>
Wyk2	<p>1. Sejm i Senat: pozycja ustrojowa; zasady działania parlamentu: zasada kadencyjności, zasada permanencji, zasada autonomii wewnętrznej izb, zasada jawności pracy, zasada kontynuacji i dyskontynuacji i wyjątki od niej; funkcje Sejmu: ustrojodawcza, ustawodawcza (inicjatywa ustawodawcza, postępowanie w Sejmie, postępowanie w Senacie, kompetencje Prezydenta, szczególnie odmiany trybu ustawodawczego), funkcja kontrolna (absolutorium, wotum zaufania, wotum nieufności, rezolucja, kompetencje kontrolne komisji sejmowych, interpelacje, zapytania i pytania w sprawach bieżących), funkcja kreacyjna, funkcja inspiracyjna, funkcja uczestnictwa w kierowaniu polityką wewnętrzną i zagraniczną państwa. Funkcje Senatu. Zgromadzenie Narodowe i jego kompetencje.</p> <p>2. Prezydent RP: geneza, pozycja ustrojowa, zasady wyboru, funkcje i prawne formy działania, zasady odpowiedzialności głowy państwa.</p> <p>3. Rada Ministrów: pozycja ustrojowa, procedury powoływania, skład i organizacja, funkcje i zasady działania, ministrowie i ministerstwa, odpowiedzialność Rady Ministrów i jej członków, konstytucyjne kompetencje Prezesa Rady Ministrów</p> <p>4. Konstytucyjne zasady wymiaru sprawiedliwości: zasada sądowego wymiaru sprawiedliwości, zasada co najmniej dwuinstancyjnego postępowania, zasada niezależności sądów i niezawisłości sędziów i jej gwarancje, zasada udziału obywateli w wymierzaniu sprawiedliwości. Sąd Najwyższy: struktura wewnętrzna, funkcja nadzoru judykacyjnego; sądy powszechne, sądy wojskowe, sądy administracyjne. Krajowa Rada Sądownictwa: sposób powoływania, skład i kompetencje. Prokuratura: pozycja ustrojowa, organizacja, kompetencje</p> <p>5. System kontroli konstytucyjności prawa - geneza, modele, współczesne rozwiązania, aktualne problemy</p> <p>6. Pojęcie odpowiedzialności konstytucyjnej - jej zakres podmiotowy i przedmiotowy. System konstytucyjnych organów kontroli państwowej i ochrony prawa</p> <p>7. Konstytucyjna regulacja finansów publicznych, uchwalanie ustawy budżetowej, NBP i jego organy</p> <p>8. Systemy rządów: system prezydencki, parlamentarny, prezydencko-parlamentarny, kanclerski, komitetowy - geneza oraz ich współczesne formy</p>

Ćwiczenia (30 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 2)
Cw1	<p>1. Geneza praw jednostki. Koncepcje wolności i praw jednostki. Pojęcie i podmioty wolności i praw jednostki. Pojęcia praw podmiotowych oraz norm programowych w Konstytucji RP. Generacje praw jednostki. Klasyfikacja wolności i praw. Granice wolności i praw jednostki oraz dopuszczalne ich ograniczenia w świetle Konstytucji RP (zasada proporcjonalności).</p> <p>2. Zasady ogólne wolności i praw: zasada przyrodzonej godności człowieka, zasada wolności, zasada równości.</p> <p>3. Konstytucyjny katalog wolności i praw: wolności i prawa osobiste, polityczne oraz ekonomiczne, socjalne i kulturalne. Konstytucyjne obowiązki jednostki. 3</p> <p>4. Wolność zgromadzeń. wolność zrzeszania się w stowarzyszeniach i partiach politycznych.</p> <p>5. Konstytucyjne środki ochrony praw i wolności jednostki: skarga konstytucyjna, prawo do sądu, wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich, prawo do wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie organów władzy publicznej.</p> <p>6. Formy demokracji bezpośredniej: referendum, jego rodzaje i plebiscyt, zgromadzenie ludowe, weto ludowe, inicjatywa ludowa, Instytucje demokracji bezpośredniej w Polsce: referendum oraz obywatelska inicjatywa ustawodawcza.</p> <p>7. Konstytucyjne i ustawowe regulacje procesu wyborczego w Polsce - organizacja procesu wyborczego w świetle postanowień Kodeksu wyborczego i aktów wykonawczych.</p>
Cw2	<p>1. Organizacja wewnętrzna izb parlamentu: organy - podział, kompetencje; formy organizowania się parlamentarzystów. Status parlamentarzysty w świetle ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora.</p> <p>2. Prezydent RP: zakres kompetencji wobec suwerena, władzy ustawodawczej, wykonawczej, sądowniczej; aparat pomocniczy głowy państwa.</p> <p>3. Rada Ministrów: struktura wewnętrzna, administracja rządowa - centralna i terenowa.</p> <p>4. Trybunał Konstytucyjny - pozycja ustrojowa i organizacja, zadania i kompetencje.</p> <p>5. Trybunał Stanu - pozycja ustrojowa i organizacja, zadania i kompetencje. Konstytucyjne organy kontroli państwowej i ochrony prawa: Najwyższa Izba Kontroli, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji - pozycja ustrojowa i organizacja, zadania, kompetencje.</p> <p>6. Stany Nadzwyczajne - geneza instytucji, rodzaje oraz możliwości ograniczania wolności i praw człowieka i obywatela w czasie tych stanów.</p> <p>7. Samorząd terytorialny: konstytucyjne regulacje modelu samorządu terytorialnego, ustroj samorządu terytorialnego, nadzór nad samorządem terytorialnym, samorząd terytorialny w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego</p>

6. Metody dydaktyczne

Wykład	
M6	Dyskusja
M17	Prezentacja multimedialna
M20	Wykłady
M20	Uczenie się w oparciu o problem
Ćwiczenia	
M2	Analiza tekstów
M6	Dyskusja
M17	Prezentacja multimedialna
M20	Uczenie się w oparciu o problem

7. Nakład pracy studenta

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
---------------------------	---------------------

Wykład	60 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Ćwiczenia	30 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Praca własna studenta	
	130 godz.

Całkowite obciążenia	
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	220 godz.
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	10 ECTS

8. Kryteria oceny

Warunki zaliczenia przedmiotu:

Warunkami zaliczenia przedmiotu są: uzyskanie pozytywnej oceny z zaliczenia ćwiczeń oraz pozytywnego wyniku z egzaminu.

Wykłady (Egzamin końcowy / Zaliczenie końcowe)	
Na ocenę 5:	Warunkami uzyskania tej oceny jest uzyskanie co najmniej 29 pkt na 30 pkt podczas egzaminu testowego oraz prawidłowe zidentyfikowanie i rozwiązanie 100 % problemów w kazusie.
Na ocenę 4,5:	Warunkami uzyskania tej oceny jest uzyskanie co najmniej 27 pkt na 30 pkt podczas egzaminu testowego oraz prawidłowe zidentyfikowanie i rozwiązanie co najmniej 90% problemów w kazusie.
Na ocenę 4:	Warunkami uzyskania tej oceny jest uzyskanie co najmniej 24 pkt na 30 pkt podczas egzaminu testowego oraz prawidłowe zidentyfikowanie i rozwiązanie co najmniej 75% problemów w kazusie.
Na ocenę 3,5:	Warunkami uzyskania tej oceny jest uzyskanie co najmniej 20 pkt na 30 pkt podczas egzaminu testowego oraz prawidłowe zidentyfikowanie i rozwiązanie co najmniej 75% problemów w kazusie.
Na ocenę 3:	Warunkami uzyskania tej oceny jest uzyskanie co najmniej 16 pkt na 30 pkt z testu oraz prawidłowe zidentyfikowanie i rozwiązanie co najmniej 50% problemów w kazusie.

Ćwiczenia	
Na ocenę 5:	Zaliczenie ćwiczeń na ocenę 5.0 zgodnie z wymogami ustalonymi przez prowadzącego.
Na ocenę 4,5:	Zaliczenie ćwiczeń na ocenę 4.5 zgodnie z wymogami ustalonymi przez prowadzącego.
Na ocenę 4:	Zaliczenie ćwiczeń na ocenę 4.0 zgodnie z wymogami ustalonymi przez prowadzącego.
Na ocenę 3,5:	Zaliczenie ćwiczeń na ocenę 3.5 zgodnie z wymogami ustalonymi przez prowadzącego.
Na ocenę 3:	Zaliczenie ćwiczeń na ocenę 3.0 zgodnie z wymogami ustalonymi przez prowadzącego.

9. Literatura

Literatura podstawowa

1. L. Garlicki — Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu, Warszawa., 2022, Wydawnictwo Wolters Kluwer
Z. Maciąg (red.) — Stosowanie Konstytucji RP z 1997 roku doświadczenia i perspektywy, Kraków, 2006, Oficyna Wydawnicza AFM
M. Grzybowski (red.) — Prawo Konstytucyjne, Białystok, 2009, Temida 2

Literatura uzupełniająca

1. Z. Maciąg — Kształtowanie zasad państwa demokratycznego, prawnego i socjalnego w Niemczech (do 1949 r.), Białystok, 1998, Temida 2
Z. Maciąg (red.) — European Constitution and National Constitutions, Kraków, 2009, Oficyna Wydawnicza AFM
B. Banaszak — Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz, Warszawa, 2012, C.H. Beck
P. Mikuli, A. Kulig, J. Karp, G. Kuca (red.) — Ustroje, tradycje i porównania. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Marianowi Grzybowskiemu w siedemdziesiąt rocznicę urodzin, Warszawa, 2015, Wydawnictwo Sejmowe
M. Grzybowski, P. Tuleja (red.) — Państwo demokratyczne, prawne i socjalne. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Zbigniewowi Antoniemu Maciagowi, T. 1, Studia konstytucyjne, Kraków, 2014, Oficyna Wydawnicza AFM
M. Grzybowski, B. Należinski (red.) — Państwo demokratyczne, prawne i socjalne. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Zbigniewowi Antoniemu Maciagowi, T. 2, Studia historyczno-prawne, Kraków, 2014, Oficyna Wydawnicza AFM
M. Grzybowski (red.) — Państwo demokratyczne, prawne i socjalne. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Zbigniewowi Antoniemu Maciagowi, T. 3, Studia prawne, Kraków, 2014, Oficyna Wydawnicza AFM
M. Grzybowski (red.) — Państwo demokratyczne, prawne i socjalne. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Zbigniewowi Antoniemu Maciagowi, T. 4, Studia społeczne, polityczne i ekonomiczne, Kraków, 2014, Oficyna Wydawnicza AFM
P. Winczorek — Komentarz do konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku, Warszawa, 2008, Liber
M. Grzybowski (red.) — System rządów Rzeczypospolitej Polskiej—założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa, 2006, Wydawnictwo Sejmowe
S. Wronkowska (red.) — Zasada demokratycznego państwa prawnego w Konstytucji RP, Warszawa, 2006, Wydawnictwo Sejmowe
C. Kosikowski (red.) — Zasady ustroju społecznego i gospodarczego w procesie stosowania Konstytucji, Warszawa, 2005, Wydawnictwo Sejmowe

Publikacje prowadzącego

1. M. Florczak-Wątor (red.) — Prawo Konstytucyjne. Kazusy, Warszawa, 2020, Wydawnictwo Wolters Kluwer
M. Florczak-Wątor (red.) — Prawo Konstytucyjne. Testy, pytania i odpowiedzi, Warszawa, 2020, Wydawnictwo Wolters Kluwer

Pomoce dodatkowe

Wykaz aktów normatywnych obowiązujących do egzaminu

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Ustawa z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli.

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym.

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy.

Ustawa z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora.

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

Ustawa z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej.

Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów.

Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej.

Ustawa z 30 XI 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, Dz. U. z 2016, poz. 2072

Ustawa z 30 XI 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego, Dz. U. z 2016, poz. 2073

Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu.

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych.

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach.

Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach.

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania.

Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (w zakresie omawianym na wykładzie).

10. Informacja o osobach prowadzących zajęcia

Osoby prowadzące zajęcia

dr Aleksandra Dębowska (e-mail: adebowska@uafm.edu.pl)

prof. dr hab. Monika Florczak-Wątor (e-mail: mflorczak-wator@afm.edu.pl)

dr Bogumił Należinski (e-mail: bnalezinski@afm.edu.pl)